

Otsikko Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen	Muistion laadinnasta vastannut osasto/-t TTO/Tasy
Asiasta on saatavilla lisämateriaalia, ja se on tallennettu "Muu tietoaaineisto" -kansioon ☐	
Mikäli tavoitteena on saada aikaan hallitusohjelmakirjaus, kirjoita se tähän tiiviisti kahdella lauseella Hallitus sitoutuu sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseen talousarvioprosessissa, keskeisissä uudistuksissa ja hankkeissa, ml. talouden sopeutustoimien sukupuolivaikutusten ennakoarvointi. Valtavirtaistamisen toimeenpanoa ja seurantaa tehostetaan ja menetelmiä kehitetään kaikilla hallinnonaloilla.	
Kuvaus ja perustelu Laki ja kansainväliset sopimukset edellyttävät, että viranomaisten tulee suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti edistää sukupuolten tasa-arvoa. Tasa-arvoa edistetään sekä tasa-arvopoliittisin erityistoimin (esim. naisiin kohdittuvan väkivallan vähentäminen, palkkatasa-arvon edistäminen) että osana muita politiikan aloja eli valtavirtaistamalla. Valtavirtaistamisesta vastaa kukin viranomainen omalla toimialallaan ja koordinaatiovastuu on STM:llä. Tasa-arvon edistämisen velvoite koskee kaikkia viranomaisia, mutta hallituksen kehittämistyössä on keskitytty ministeriöihin. Valtavirtaistamisen hallituskausittaiset tavoitteet on yleensä sisällytetty hallitusohjelmiin ja hallituksen tasa-arvo-ohjelmiin. Viimeisin arviointi edistymisestä on PMI Sanna Marinin hallituksen tasa-arvo-ohjelman loppuraportissa. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164660 Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen ei tapahdu itsestään vaan edellyttää hallinnon ja toimintatapojen kehittämistä sekä poliittisen ja virkajohdon tukea. Keskeisiä menetelmiä toimeenpanossa ovat toiminnallinen tasa-arvosuunnittelu, sukupuolivaikutusten ennakoarvointi (mm. säädösvalmistelussa ja hankkeissa), sukupuolittain eritellyn tiedon tuottaminen ja käyttö päätöksenteossa ja valmistelussa, sukupuolitietoinen budjetointi ja viranomaisten tasa-arvo-osaamisen vahvistaminen. Pistemäisestä edistymisestä huolimatta toimeenpanossa on edelleen haasteita. Sukupuolinäkökulma ja tasa-arvotavoitteet ovat vain harvoin mukana ministeriöiden perustoinnissa, strategioissa tai yhteiskunnallisissa uudistuksissa. Ohjausta, toimeenpanoa, kehittämistä ja seurantaa varten ei ole riittäviä käytäntöjä/rakenteita, mandaattia eikä resursseja. Tarve arvioida laki- ja hallinnollisten uudistusten tasa-arvovaikutuksia ja ryhtyä seurantatiedon perusteella toimenpiteisiin tasa-arvon näkökulmasta on jatkuva. Uudella hallituskaudella keskeisiä ovat esim. hyvinvointialueiden toiminta, sosiaaliturvauudistus, mahdolliset taloudelliset sopeutustoimet ja muut uudistukset. Menneeltä kaudelta tärkeitä seurattavia ovat esim. kotoutuslain toimeenpano ja valtion kotouttamisohjelma, perhevapaauudistus, laki sukupuolen vahvistamisesta, seksuaalirikoslain uudistus ja oppivelvollisuuden laajentaminen. Vuonna 2022 annetun Tasa-arvopoliittisen selonteon ensimmäinen tavoite on: Suomi on kaikessa toiminnassaan tasa-arvoinen ja sukupuolisyrjinnästä vapaa yhteiskunta Tavoitetilaksi vuodelle 2030 selonteko asettaa, että <i>sukupuolten tasa-arvo on kansallinen, eri politiikka-aloja läpileikkaava prioriteetti, jonka tilaa seurataan. Lainsäädäntö, politiikkatoimet ja palvelut tukevat sukupuolten tasa-arvoa ja ihmisoikeuksien täysimääräistä toteutumista. Suomessa jokainen voi turvallisesti ilmaista sukupuoltaan ilman pelkoa syrjinnästä.</i> Eduskunta edellyttää selonteon johdosta antamassaan kannanotossa, että <i>valtioneuvosto toteuttaa tarvittavat toimenpiteet, joilla tasa-arvosuunnittelua ja tasa-arvovaikutusten arviointia parannetaan ja vahvistetaan julkisessa hallinnossa ja lainvalmistelussa.</i> Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnossa nostettiin esiin tarve saada <i>sukupuolen mukaan eritelty tieto osaksi säännöllistä tietotuotantoa kaikilla hallinnon tasoilla.</i> Valiokunta myös huomautti, että <i>valtavirtaistaminen edellyttää hallinnonalakohtaisia tasa-arvotavoitteita sekä tuekseen valtioneuvoston sitoutumista, riittäviä resursseja ja strategista ohjausta.</i> Selonteon tavoitteiden saavuttamiseksi ja tulevan hallituskauden tukemiseksi valtavirtaistamisen ohjausta, menetelmiä, seurantaa ja resursseja tulisi kehittää riittävästi resursoidulla poikkihallinnollisella kehittämishankkeella.	
Arvio taloudellisista- ja hyvinvointivaikutuksista sekä mahdollisista kustannushyödyistä Poikkihallinnollinen kehittämishanke noin 150 000 euroa/v. + mahdolliset panostukset eri hallinnonaloilla. Mikäli määrärahataso säilyy ennallaan, hanke voidaan toteuttaa nykyisten määrärahojen puitteissa. Sukupuolittain analysoidun tiedon integrointi kaikkeen valmisteluun tukee tietoon perustuvaa, vaikuttavaa ja läpinäkyvää hallintoa. Kustannushyödyt ovat mahdollisia, jos sukupuolinäkökulman huomiointi tuottaa paremmin suunnattuja politiikkatoimia ja vaikuttavampaa lainsäädäntöä. Uusien yhteiskunnallisten haasteiden yhteydessä tehty sukupuolivaikutusten (ennakko)arviointi auttaa välttämään sukupuolisyrjintää ja tukee siten ihmisten hyvinvointia ja tasa-arvoa. Sukupuolitietoinen budjetointi on osa hyvinvointitalouden toimeenpanoa ja kestävän kehityksen budjetointia.	